

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Klimaat

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 13 juli 2021

Betreft Beantwoording vragen over naleving van het Urgenda-vonnis

Ons kenmerk

DGKE-K / 21173337

Uw kenmerk

2021Z07886

Geachte Voorzitter,

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van het lid Ouwehand (PvdD) van 12 mei 2021 over 'het niet naleven van het klimaatvonnis door de Nederlandse Staat en een dreigende nieuwe rechtsgang van Urgenda als er niet binnen een maand een serieus klimaatplan op tafel ligt' (2021Z07886).

Hoogachtend,

D. Yeşilgöz-Zegerius

Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat – Klimaat en Energie

2021Z07886

1

Heeft u de brief ontvangen die Marjan Minnesma u namens Urgenda heeft gestuurd over het bange vermoeden dat de Nederlandse Staat niet heeft voldaan aan het vonnis uit de klimaatzaak?

Antwoord

Ja.

2

Wat is uw reactie op de alarmbrief van Minnesma aan uw adres?

Antwoord

In de brief van Stichting Urgenda wordt aangegeven dat nog een aanvullende inspanning is vereist om 25% emissiereductie te realiseren in 2021 en de jaren erna. In de brief die ik op 25 juni jl. aan de Tweede Kamer heb gestuurd heeft het kabinet aangegeven dat uit de voorlopige cijfers over de uitstoot in 2021 en op basis van de Klimaat- en Energieverkenning 2020 (KEV2020) blijkt dat het doelbereik zowel op de korte termijn, als richting 2030 onder druk staat. Daarom zal het kabinet, conform de wettelijke verplichting die voortvloeit uit de borgingscyclus van de klimaatwet, extra stappen voorbereiden die bijdragen aan de realisatie van de doelen uit de Klimaatwet. Een deel hiervan leidt naar verwachting tot emissiereductie op korte termijn en draagt daarmee bij aan het bereiken van de 25% emissiereductie.

Tegelijkertijd zal de wet die de inzet van kolencentrales beperkt zo snel mogelijk in werking treden, is de CO₂-prijs in het Europese handelssysteem opgelopen en zal mogelijk één kolencentrale vrijwillig worden gesloten. Deze, en de andere maatregelen die het kabinet heeft ingezet en aangekondigd, zullen in 2021 ook een bijdrage leveren aan het beperken van de uitstoot.

3

Bent u bereid om Minnesma op korte termijn uit te nodigen voor een gesprek over concrete klimaatmaatregelen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Ik heb de afgelopen weken op verschillende momenten met mevrouw Minnesma gesproken over haar concrete ideeën bij maatregelen.

4

Herinnert u zich dat Nederland het doel om de uitstoot van broeikasgassen per eind 2020 met minimaal 25 procent te verminderen ten opzichte van 1990 met zekerheid moest halen, zoals werd bevestigd door de Hoge Raad?

5

Erkent u dat het doel van 25 procent uit het Urgenda-vonnis slechts de ondergrens van de ondergrens betreft, aangezien het doel van 25 procent voortkomt uit het doel van 25 tot 40 procent reductie in 2020 dat volgens

het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) nodig was om in lijn te blijven met het tweegradendoel, terwijl inmiddels door het IPCC is aangetoond dat het veel veiliger is om onder de anderhalve graad te blijven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4 en 5

De uitspraak van de rechter verplicht Nederland om de emissies per eind 2020 met minimaal 25% te hebben gereduceerd. Ook in de jaren na 2020 moet een emissiereductie van 25% worden gerealiseerd. Dat is zeker niet het einddoel van het kabinet – in 2030 wil het huidige kabinet conform de Klimaatwet 49% emissiereductie realiseren, in 2050 zal Nederland – in lijn met de aangescherpte Europese doelstelling – netto klimaatneutraal moeten zijn.

6

Kunt u bevestigen dat uw kabinet op basis van voorlopige uitstootcijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) er niet in is geslaagd om de broeikasgasuitstoot met minimaal 25 procent te verminderen?

Antwoord

De voorlopige cijfers van het CBS laten zien dat de uitstoot in 2020 naar verwachting 24,5% bedroeg, met een onzekerheidsbandbreedte van 23 – 26%. Uit deze cijfers blijkt 25% emissiereductie binnen de onzekerheidsbandbreedte van de emissie in 2020 ligt. In januari 2022 wordt door het CBS en het RIVM de uitstoot definitief vastgesteld.

7

Kunt u bevestigen dat de Nederlandse uitstoot van broeikasgassen in 2021 weer stijgt, zodat deze zonder gericht beleid opnieuw boven de grenswaarde uitkomt die volgt uit het Urgenda-vonnis? Zo nee, op basis van welke gegevens meent u dit te kunnen ontkennen?

8

Wat is uw reactie op de volgende voorspelling van Minnesma: "Waar we het klimaatdoel vorig jaar, ondanks de coronacrisis, niet haalden met een vermoedelijk overschot van 1 à 2 miljoen ton CO₂, dreigt die kloof dit jaar nog vier tot acht keer zo groot te worden - volkomen strijdig met het vonnis van onze hoogste rechter"?

Antwoord 7 en 8

De uitstoot van broeikasgassen kan van jaar op jaar sterk fluctueren. De ontwikkeling van gas-, kolen- en CO₂-prijzen, een warme of koude winter en de hoeveelheid wind en zon zijn de belangrijkste factoren die hierop van invloed zijn. Voor 2020 en de eerste maanden van 2021 geldt dat ook de gevolgen van COVID-19-effect hebben (gehad) op het verloop van emissies in bijvoorbeeld de mobiliteitssector.

De voorlopige kwartaalcijfers van het CBS zien dat de uitstoot in de maanden januari, februari en maart van 2021 gezamenlijk 0,6 Mton hoger lag dan in

dezelfde maanden in 2020, onder andere door een koudere winter¹. Daarnaast is de verwachting dat het effect van COVID-19 op de emissies in 2021 naar verwachting minder sterk is dan afgelopen jaar. Tegelijkertijd zal in de loop van 2021 de wet in werking treden die de inzet van kolencentrales beperkt, is de CO₂-prijs in het Europese handelssysteem opgelopen en zal mogelijk één kolencentrale vrijwillig worden gesloten. Deze, en de andere maatregelen die het kabinet heeft aangekondigd, zullen in 2021 een bijdrage leveren aan het beperken van de uitstoot. Ook hiervoor geldt dat de exacte reductie die hiermee wordt gerealiseerd afhankelijk is van diverse factoren, waaronder de implementatietermijn. Dit najaar zal het CBS nieuwe cijfers publiceren over de uitstoot van broeikasgassen in de eerste helft van 2021 en geeft het PBL in de KEV2021 een nieuwe raming van de uitstoot in 2021.

9

Hoe gaat u dit voorkomen?

10

Welke concrete plannen heeft u om de uitstoot blijvend onder de Urgenda-grens te houden?

Antwoord 9 en 10

In de brief die ik op 25 juni jl. aan de Tweede Kamer heb gestuurd heeft het kabinet aangegeven, conform de wettelijke verplichting die voortvloeit uit de borgingscyclus van de klimaatwet, extra stappen voor te bereiden die bijdragen aan de realisatie van de doelen uit de Klimaatwet. Een deel hiervan leidt naar verwachting tot emissiereductie op korte termijn en draagt daarmee bij aan het bereiken van de 25%-emissiereductie.

Het kabinet zal de komende weken maatregelen uitwerken die op korte termijn CO₂-reductie realiseren om ten minste een emissiereductie van 49% in 2030 in het vizier te houden. Het kabinet zal, met name in het licht van de demissionaire status, bezien hoe dit proces ingepast kan worden in de augustusbesluitvorming over de begroting voor 2022. In ieder geval zal het kabinet u bij de Klimaatnota dit najaar informeren of, en zo ja welke aanvullende maatregelen mogelijk zijn voor de uitvoering van het Urgenda-vonnis, passend binnen het lange termijn klimaatbeleid van 2030 en 2050.

11

Erkent u dat een stijging van de broeikasgasuitstoot in 2021 strijdig is met het Urgenda-vonnis, dat niet alleen geldt voor het jaar 2020, maar ook voor de jaren erna?

Antwoord

Van jaar op jaar kan de uitstoot van broeikasgassen fluctueren, omdat de uitstoot afhankelijk is van exogene factoren, zoals de ontwikkeling van energieprijzen en het weer. Dat betekent dat het ene jaar de uitstoot hoger (maar ook lager) kan zijn dan het jaar erna.

---

¹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/24/uitstoot-broeikasgassen-hoger-in-eerste-kwartaal-2021>

Dat neemt niet weg dat ook in de jaren na 2020 25% emissiereductie moet worden gerealiseerd – voortvloeiend uit het Urgenda-vonnis.

12

Onderschrijft u de volgende stelling van Minnesma: *"De Nederlanders, de jeugd, de toekomst en de rechtsstaat verdienen het dat de overheid de Urgenda-uitspraak van de Hoge Raad respecteert en haar eigen doelen haalt"*? Zo nee, waarom niet?

13

Waarom heeft u het zover laten komen dat er nu überhaupt nog sprake is van het missen van het Urgenda-doel met als gevolg een mogelijke nieuwe rechtsgang?

14

Erkent u dat de kans reëel is dat, indien Urgenda nogmaals naar de rechter stapt, de staat daadwerkelijk zal moeten overgaan tot het uitbetalen van dwangsommen? Zo nee, waarom niet?

15

Waarom heeft u het risico genomen dat de Staat dwangsommen moet gaan uitbetalen?

16

Deelt u de wens van Marjan Minnesma om het niet zover te laten komen dat een nieuwe rechtsgang nodig is en dat het de sterke voorkeur heeft dat Nederland zo snel mogelijk concrete maatregelen gaat nemen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12, 13, 14, 15 en 16

Het kabinet heeft de afgelopen jaren veel aanvullende maatregelen getroffen die op korte termijn CO₂ gereduceerd hebben. Dat geldt bijvoorbeeld voor de sluiting van de Hemwegcentrale en het beperken van de uitstoot van de overige kolencentrales, de reductie van lachgas bij industriële installaties, de stimulering van verduurzaming van woningen en de glastuinbouw, maatregelen gericht op de uitrol van duurzame energie en het stimuleren van duurzamer rijgedrag. Ook zijn maatregelen getroffen die van belang zijn om te komen tot een betere benutting van grondstoffen in het kader van de transitie naar een circulaire economie.

Het kabinet heeft bij de samenstelling van de maatregelen altijd gehandeld vanuit de inzet om aan het vonnis te voldoen, rekening houdend met de gevolgen voor de leveringszekerheid, kosten(effectiviteit) en uitvoerbaarheid van maatregelen. Het kabinet is er op uit zinnige klimaatmaatregelen te treffen, die bijdragen aan de realisatie van de doelen uit de Klimaatwet en waarvan een deel ook emissiereductie op korte termijn kunnen realiseren. Het kabinet is er niet op uit om dwangsommen te betalen. Daarom is in de Kamerbrief van 25 juni jl. aangekondigd dat het kabinet de komende weken maatregelen uitwerkt die op korte termijn CO₂-reductie realiseren om ten minste een emissiereductie van 49% in 2030 in het vizier te houden. De rechter bepaalt uiteindelijk, afhankelijk van de inhoud nieuwe procedure, of deze worden toegewezen.

17

Bent u bereid de klimaatcrisis te behandelen voor wat het is – een crisis waarbij de coronacrisis verbleekt – en een tweewekelijkse klimaatpersconferentie te organiseren, waarin het kabinet vertelt wat bedacht, gedaan en gerealiseerd is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Klimaatverandering is een mondiale crisis. In de Klimaatwet zijn doelen vastgelegd waarmee Nederland haar verantwoordelijkheid neemt en een bijdrage levert om nationale emissies te reduceren om de ernstige gevolgen van klimaatverandering te voorkomen. In de Klimaatmonitor en Klimaatnota rapporteert het kabinet over de voortgang van de gemaakte afspraken en realisatie van het doelbereik, het kabinet stuurt hierop bij conform de borgingscyclus uit de Klimaatwet. Het is in mijn ogen niet nodig om een tweewekelijkse persconferentie te organiseren.